

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความชอบธรรมของการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550
ชื่อและนามสกุล	นายสมชาย เจริญกิจ
วิชาเอก	กฎหมายมหาชน
สาขาวิชา	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกววงศ์ 2. อาจารย์ศิริพันธ์ พลรบ

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2555

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สุนทร มณีสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกววงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ศิริพันธ์ พลรบ)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิสุทธิธรรมา)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความชอบธรรมของการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550

ผู้วิจัย นายสมชาย เจริญกิจ **รหัสนักศึกษา** 25240044278 **ปริญญา** นิติศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. กมลชัย รัตนสกววงศ์ (2) อาจารย์สิริพันธ์ พลรบ
ปีการศึกษา 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวุฒิสภาทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ได้บัญญัติหรือปรากฏในรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ (2) เพื่อวิเคราะห์ความชอบธรรมเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และ (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภาให้มีความชอบธรรมตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่พึงประสงค์อันพึงบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิจัยทางเอกสารโดยการค้นคว้าและรวบรวมหนังสือ ตำรา เอกสาร รัฐธรรมนูญบทความทางวิชาการที่เกี่ยวกับวุฒิสภา ทั้งในส่วนอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาของประเทศไทยและต่างประเทศ ได้แก่ ฝรั่งเศส เบลเยียม และอินเดีย

ผลการวิจัยพบว่าวิธีการได้มาซึ่งวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ยังคงมีความชอบธรรมกับสถานการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบัน เพราะสมาชิกส่วนที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนย่อมมีความชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตย ส่วนสมาชิกที่มาจากการสรรหาสามารถแก้ปัญหาเรื่องความไม่เป็นกลางของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงทั้งหมดได้ แต่ควรแก้เรื่องคณะกรรมการสรรหา โดยให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อจากองค์กรสาขาอาชีพตามภาคต่าง ๆ เป็นผู้คัดเลือกผู้ที่สมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภาตนเอง แล้วเสนอให้วุฒิสภาคัดเลือกและให้ความเห็นชอบให้เหลือจำนวนที่แท้จริงในขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งวิธีการนี้มีความชอบธรรมตามหลักประชาธิปไตยเพราะได้สมาชิกวุฒิสภาที่เป็นตัวแทนที่แท้จริงของสาขาอาชีพภาคนั้น ๆ ที่มีความยึดโยงกับกลุ่มสาขาอาชีพและประชาชน

คำสำคัญ ความชอบธรรม อำนาจหน้าที่ ที่มา วุฒิสภา สมาชิกวุฒิสภา

Thesis title: The Legitimacy of the Selection of Senators under the Constitution of the kingdom of Thailand B.E. 2550.

Researcher: Mr. Somchai Charoenkit; **ID:** 25240044278; **Degree:** Master of Laws;

Thesis advisor: (1) Dr. Kamolchai Rattanasakawwong, Associate Professor;
(2) Siripan poonlob; **Academic Year:** 2011

Abstract

This study aimed to: (1) investigate the constitutional theories of the Senate, both authorities and sources as written in the Constitutions, law, books, textbooks, and related documents found in Thailand and other countries; (2) analyze the legitimacy of sources of senators, particularly to the selection process of recruited senators under the Constitution of the Kingdom of Thailand, B.E. 2550; and (3) provide suggestions for setting up criteria about senator sources for legitimacy in accordance with expected roles and authorities which should be written in the Constitution of the Kingdom of Thailand.

The study was conducted through qualitative research by means of documentary research from books, textbooks, Constitutions, documents and academic articles related to the Senate in both authority and source aspects found in Thailand and other countries namely France, Belgium, and India.

The findings showed that the forming of the Senate still held legitimacy conforming to Thailand's current contexts because the senators directly elected by people held legitimacy according to the democratic principles. While the ones recruited could totally solve the problems of lacking neutrality of the senators entering the House by direct election. However, the forming of the recruitment committee should be amended by allowing the nominees from different organizations of occupation sectors to select their representatives among themselves before sending up to the Senate to finally pick out the desirable number of senators. This method serves democratic legitimacy as the senators are genuine representatives that are connected by all the occupation sectors and people

Keywords: legitimacy, authorities, sources, Senate, senators

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องความชอบธรรมในการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องด้วยความเมตตา อนุเคราะห์ของ รองศาสตราจารย์ ดร.กมลชัย รัตนสกววงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ท่านผู้ทรงภูมิความรู้ ด้านกฎหมายมหาชนของประเทศไทย ที่ได้เมตตาให้ข้อคิดและแนวทางในการเขียนและวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างดียิ่ง อาจารย์สิริพันธ์ พลรม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ท่านผู้เปี่ยมด้วยความเมตตา ที่ได้ให้การช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ที่ได้อนุเคราะห์ให้ทุนการศึกษา ผศ.มานพ ประธรรมสาร ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือในการเขียนบทคัดย่อภาษาอังกฤษ คุณพรณี จำรัสศรี ที่ได้ช่วยเหลือในการพิมพ์และจัดรูปเล่ม คุณสุจิตตรา พุ่มไสว เจ้าหน้าที่ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่มีน้ำใจช่วยติดต่อประสานงานและให้ข้อมูลต่าง ๆ และที่ยังอยู่ในความทรงจำเสมอคือเพื่อนนักศึกษานิติศาสตรมหาบัณฑิต เขียวทอง รุ่ง 1 พิมพ์ 2 ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและให้กำลังใจในความรู้สึกแห่งมิตรภาพร่วมรุ่น ร่วมสาขา และร่วมสถาบันเดียวกัน

ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของบุคคลและหน่วยงานเหล่านั้น จึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

สมชาย เจริญกิจ

กรกฎาคม 2555

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	6
ประเด็นปัญหาการวิจัย.....	8
ระเบียบวิธีการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตการวิจัย.....	9
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับวุฒิสภา	12
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับความชอบธรรมและอำนาจอธิปไตย.....	14
ทฤษฎีความชอบธรรม (Legitimacy Theory).....	14
ทฤษฎีอำนาจอธิปไตย (Sovereignty Theory).....	21
แนวความคิดของการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	26
หลักนิติรัฐ (The Principle on Legal States).....	29
ความชอบธรรมกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Legitimacy and democracy).....	30
แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจอธิปไตยในประเทศไทย.....	31
รูปแบบ บทบาท อำนาจหน้าที่และที่มาของวุฒิสภาในระบบสากล.....	34
รูปแบบของสภานิติบัญญัติ.....	34
อำนาจหน้าที่และที่มาของวุฒิสภาโดยทั่วไป.....	43
ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยทั่วไป.....	44
ความเป็นมาและรูปแบบของวุฒิสภาของประเทศไทย.....	46

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระบบสภาเดียวในประเทศไทย.....	47
ระบบสองสภาในประเทศไทย.....	48
วิวัฒนาการของวุฒิสภาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.....	54
ความเป็นมาและรูปแบบของวุฒิสภาของต่างประเทศ.....	60
ประเทศฝรั่งเศส.....	60
ประเทศเบลเยียม.....	67
ประเทศอินเดีย.....	72
บทที่ 3 วุฒิสภากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	78
อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภากฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	80
อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ.....	80
อำนาจหน้าที่ด้านการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน.....	81
อำนาจหน้าที่ด้านการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญ.....	82
อำนาจหน้าที่ด้านการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง.....	82
อำนาจหน้าที่ด้านอื่น ๆ.....	83
ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช 2550.....	84
จำนวนของวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา.....	84
คณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา.....	84
การดำเนินการสรรหา.....	90
คุณสมบัติของผู้มีสิทธิ์ได้รับการสรรหา.....	90
สมาชิกภาพของวุฒิสภาที่มาจากการสรรหา.....	91
สรุปกระบวนการ ขั้นตอนการสรรหาสมาชิกวุฒิสภากฎหมายรัฐธรรมนูญ	
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	99
การกำหนดวันสรรหา.....	99
ขั้นตอนการสรรหา.....	99
การพิจารณาสรรหารายชื่อนักสมัครที่ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา.....	103
การประกาศผลการสรรหา.....	104

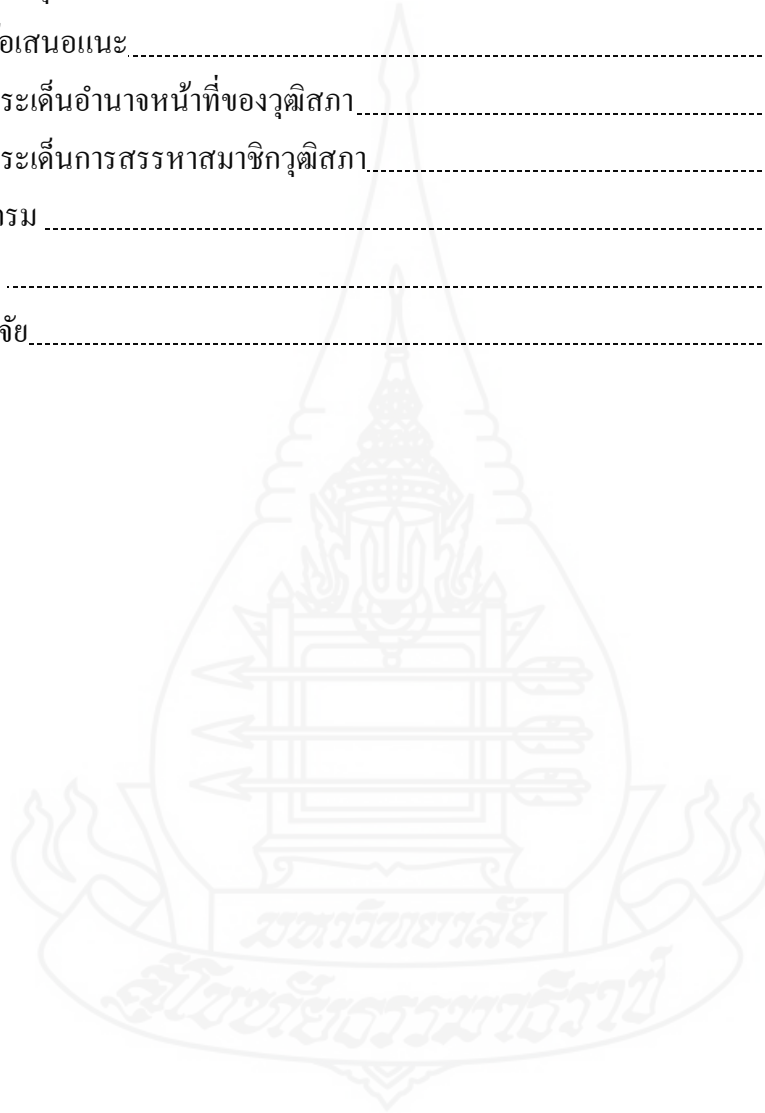
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาตามรัฐธรรมนูญแห่ง	
ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.....	104
การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาในรอบ 1 ปีแรก.....	105
การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของวุฒิสภาประเภทสรรหาใน 1 ปีหลังจากหมดวาระ	107
บทที่ 4 วิเคราะห์การสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช 2550	111
วิเคราะห์อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	
พุทธศักราช 2550	112
อำนาจหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ.....	112
อำนาจหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในลักษณะทางการเมือง.....	112
อำนาจในการให้ความเห็นชอบในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรสำคัญ.....	112
อำนาจในการถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง.....	113
อำนาจหน้าที่อื่น ๆ.....	113
วิเคราะห์ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550.....	115
วิเคราะห์ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงระหว่างอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภากับที่มาของสมาชิก	
วุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550.....	117
วิเคราะห์เปรียบเทียบอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาตาม	
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 กับรัฐธรรมนูญต่างประเทศ.....	118
ประเทศฝรั่งเศส.....	119
ประเทศเบลเยียม.....	121
ประเทศอินเดีย.....	123
วิเคราะห์ความชอบธรรมของการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ	
แห่งราชอาณาจักรไทย 2550	124
วิเคราะห์ความชอบธรรมตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตย.....	124
วิเคราะห์ความชอบธรรมของคณะกรรมการสรรหา.....	127
วิเคราะห์ความชอบธรรมตามเกณฑ์มาตรฐานในการสรรหาของคณะกรรมการสรรหา	127

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	134
บทสรุป.....	134
ข้อเสนอแนะ.....	149
ประเด็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา.....	150
ประเด็นการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา.....	150
บรรณานุกรม	153
ภาคผนวก	159
ประวัติผู้วิจัย.....	170



สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ 1-18	49
--------------	--	----

